

[Landbrugsministeren.]

genstand for undersøgelse i realkreditkommissionen. Jeg tror vanskeligt, man kan tænke sig, at man vil kunne løse dette meget vidtrækkende problem i forbindelse med det lovforslag, vi her behandler, men jeg synes, det er meget interessante betragtninger, det ærede medlem har fremført, og der kan være god grund til i udvalget også at drøfte dette spørgsmål om en meget betydelig udvidelse med hensyn til indkøbsforeningerne; jeg kan ikke have noget imod at deltage i en sådan drøftelse.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Chr. Rasmussen: Jeg tillader mig at foreslå, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov nr. 215 af 12. april 1949 om bekæmpelse af smitsomme sygdomme hos bier og om foranstaltninger til biavlens fremme.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1793; fremsættelsen findes i tidenden sp. 3010).

Formanden: Sammen med denne sag foretages den under punkt 8 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om beskyttelse af bier mod giftige plantebeskyttelsesmidler.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1839; fremsættelsen findes i tidenden sp. 3012).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Chr. Thomsen: Angående lovforslaget om ændringer i den bestående lov om bekæmpelse af smitsomme sygdomme hos bier skal jeg ikke gøre mange bemærkninger.

Efter § 19 i den bestående lov skal loven

tages op til revision i indeværende samling, og det er det, der sker nu. Det foreliggende lovforslag indeholder ikke mange ændringer, det følger i store træk den gældende lov. Det bør dog nævnes, at der foreslås skærpede kontrolforanstaltninger i tilfælde, hvor der konstateres smitsomme sygdomme i bifamilier. Det har man ment nødvendigt ud fra de erfaringer, man har indhøstet i perioden fra 1949 til i dag. Endvidere foreslås statstilskuddet forhøjet fra 85 000 til 115 000 kr. årlig. Det er begrundet med, at bifamiliernes antal i perioden fra 1949 til 1953 er steget fra 230 000 til 270 000, og af, at pristallet er steget en hel del. Yderligere stiller staten 20 000 kr. til rådighed i de amter, hvor biavlerne selv kan skaffe et tilsvarende beløb.

Biavlens store betydning i dansk jordbrug gør det rimeligt, at man stadig gennem lovforsanstaltninger søger at skærme de dygtige biavlere med sunde bifamilier overfor enkelte biavlere, der er hensynsløse nok til at lade deres smittefarlige bier flyve ud.

Det andet lovforslag inddrager et nyt område under lovgivningen. Rent overfladisk skulle man mene, at en lovgivning på dette område var unødvendig. Biavlernes hovedinteresse, honningproduktionen, falder fuldkommen sammen med jorddyrkernes, som har brug for bierne i blomstringsperioden. Ikke mindst den voksende frugtavl og frøavl og den stærkt stigende avl af industriplanter gør, at danske jorddyrkere bliver mere og mere afhængige af biernes virke i blomstringsperioden. Uoverensstemmelsen mellem de to parter indtræder først, når planteavlerne beskytter deres afgrøder med giftstoffer, der samtidig dræber bierne. Plantepatologisk er der i hvert fald ingen grund til at ødelægge bierne med giftstoffer i blomstringsperioden, idet bekæmpelsen af plantesygdomme og skadedyr foretages bedst før blomstringen. Erfaringen har da også vist, at dygtige og erfarne frugtavlere og frødyrkere meget sjældent ødelægger bifamilier. De forstår at udnytte giftstofferne på en sådan måde, at de meget sjældent er skyld i, at bifamilier lider skade. Det skyldes måske også, at disse kategorier af jorddyrkere forlængst har erkendt bifamiliernes store betydning for deres kulturer.

De værste skader på bifamilier forvoldes

[Chr. Thomsen.]

af rapsdyrkere og ved ukrudtsbekæmpelse. Det er naturligt og rigtigt, at man bekæmper ukrudt på dyrkede arealer. Jeg vil dog gerne gøre den bemærkning, at det måske ville være rigtigt både af landskabelige grunde og af hensyn til bier og vilde insekter at fare lidt varsommere frem ved sprøjtningen af vejgrøfter, vejbredder, skråninger o. lign., hvor der ikke ligefrem er ukrudtsfare. Det danske landskabs skønhed går tabt ved, at man dræber alle tokimede planter, og desuden ødelægger man vilde bier og bifamilier. Andre lande har klaret problemet bier kontra giftstoffer simpelt hen ved i blomstringsperioden at forbyde anvendelse af en mængde bifarlige giftstoffer. Så drastiske forholdsregler foreslås ikke i dette lovforslag. Man pålægger dem, der ved hensynsløs udstrøning af giftmidler forvolder skade på bierne, erstatningspligt. Det vanskeligste i denne sag vil vel nok altid blive bevisførelsen; i virkeligheden vil kun bikyndige folk være i stand til at foretage en blot nogenlunde retfærdig bedømmelse.

Endelig er der det at sige, at visse forgiftninger hos bierne kommer langsomt, så det undertiden kan være besværligt hurtigt og effektivt at få konstateret, hvorfra forgiftningen stammer. I praksis vil det heller ikke være let at få fat i alle de små syndere. F. eks. er der i nærheden af bierne mange små kolonihaver, hvis ejere føler det som en pligt hver eneste weekend at gå ud og blæse giftstoffer ud over deres have uden at tænke over, at de derved dræber de bier, der besøger deres have, og som de også har brug for.

I § 3 gives der tilladelse til, hvis der optræder insekter, der er til skade for afgrøderne, uden erstatningsansvar at pudre med gift i tiden mellem kl. 19 og kl. 6 om morgenen. Man bør sikkert i udvalget drøfte, om ikke tidspunktet kl. 19 er lovlig tidligt; i juni-juli måned er det ikke sikkert, at blomsterne har lukket sig på så tidligt et tidspunkt.

Det er et stort spørgsmål, om den her foreslåede lovgivning i det lange løb vil være tilstrækkelig. Med den rivende udvikling af giftstofproduktionen, der har fundet sted, er der ingen, der ved, om der ikke i løbet af kort tid vil blive opdaget nye giftstoffer, som måske nok er billigere i brug, men som er skadeligere for bierne, men det må man se på til sin tid, og så er det muligt, at man også må tage under overvejelse, hvilke stoffer det i det hele taget må være tilladt at bruge i blomstringsperioden.

Ved siden af denne lovgivning må man stadigvæk fortsætte propagandaen for en bedre forståelse af samspillet mellem biernes eksistens og de på den danske jord dyrkede kulturers høstudbytte. Det har vist sig, at forståelsen er stor hos folk, der gennem år har haft med frugtavl og frøavl at gøre, men at den er mindre hos nybegyndere og hos dem, der erhvervsmæssigt driver virksomhed med sprøjtning. Derfor mener jeg, at denne lovgivning er nødvendig, og jeg kan på mit partis vegne anbefale begge lovforslag og tilsige mit partis medvirken til en hurtig og velvillig behandling.

Foged: Lovforslaget om bekæmpelse af smitsomme sygdomme hos bier og om foranstaltninger til biavlens fremme går i det store og hele ud på en forlængelse af den gældende lov med nogle få ændringer, som er foreslået på grund af visse erfaringer. Som oftest fremkommer et lovforslag sammen med en betænkning, og det er da gerne sådan, at lovforslaget i nogen grad bygger på betænkningen. I dette tilfælde er det ikke sådan. Regeringen har ikke fulgt bisygdomsnævnets indstilling. Måske er den nok fulgt på visse af de rent faglige områder, men ikke på de økonomiske områder. I betragtning af at disse sagkyndige vel har til opgave at finde midler og veje til på bedste måde at gennemføre bekæmpelsen, kan det vække nogen forundring, at der er taget så lidt hensyn til nævnets betænkning. Ganske vist er der i bisygdomsnævnets be-

[Foged.]

tænkning tale om en væsentlig forøgelse af udgifterne, men såfremt man vil nå til en effektiv sygdomsbekæmpelse, må man ofte i starten ofre ret store beløb for snarest muligt at nå et rimeligt resultat. Vi har på mange områder indenfor landbruget ofret meget store beløb, f. eks. til bekæmpelse af tuberkulose hos kvæget og til bekæmpelse af kalvekastning, i det store og hele med et godt resultat, og man har også set, at landbruget har forsøgt at bekæmpe oksebremse-larven — loven herom vil jeg nærmest sætte i relation til denne lov — men der er ikke blevet gjort nok, og resultatet er blevet et sejgpineri således at forstå, at det ikke er gået hurtigt nok. I hvert fald har det vist sig, at kun ved omfattende og ret håndfaste bestemmelser har man været i stand til at nå frem til gode resultater.

Jeg tror derfor, at en rigtig bekæmpelse efter bisygdomsnævnets anvisning bør forsøges i de kommende år. Det foreliggende lovforslag kan let blive årsag til en forværing af sygdommene eller i det mindste en fin vedligeholdelse af de værste sygdomme. Bisygdomsnævnet anviser bekæmpelsesvejene og beder kun om forøgede midler til at gennemføre arbejdet. Såfremt arbejdet lykkes, kan udgifterne på ny ned-sættes. Såfremt det ikke lykkes, vil der ske tab af ret betydelige værdier ikke alene for biavlerne selv, men også for landbrugere og frugtavlere på grund af manglende bestøvning af frøplanter og frugttræer. Der foretages udlejning af bistader til landmænd til fremme af bestøvningen, hvilket er af stor værdi for frøafgrøderne, hvis værdi løber op i millionbeløb. Man må derfor medvirke til, at også de mange ejere af forholdsvis få bistader stadig kan få mulighed for at dyrke deres hobby.

I forslaget er der foreslået anvendt 135 000 kr. årlig til bekæmpelse af disse bisygdomme indtil året 1958—59. Bisygdomsnævnet har foreslået 180 000 kr. Det er dog et overskueligt tal. I forslaget er beløbet altså forhøjet fra de tidligere 85 000 kr. til 135 000 kr., og begrundelsen er, som angivet af den højtærede minister, pristalsstigningen med 20 pct. og 17 pct.s stigning af antallet af bifamilier. Antallet af bifamilier er 1948—49 vokset fra ca. 230 000 til ca. 270 000. Bisygdomsnævnet har foreslået,

at man skulle kunne undersøge 100 000 familier årlig, medens der nu kun undersøges 50 000 familier. Det har vist sig, at der findes bipest i ca. 2 pct. af samtlige stader. Tallet svinger helt nede fra 0,0 pct. i Aabenraa amt til 11,3 pct. i Sorø amt. I almindelighed ligger tallet dog omkring 3 pct. Jeg synes, at tallet for Aabenraa amt viser, at man kan nå frem til et rimeligt resultat. Derfor er det, jeg foreslår, at vi i et udvalg drøfter spørgsmålet om at følge bisygdomsnævnet i noget højere grad, end det sker her. Man har ganske vist ikke konstateret nogen sikker nedgang i antallet af sygdomstilfælde under den gældende lov, men det må skønnes påkrævet at fortsætte i en årrække, og bisygdomsnævnet bør nøje kunne følge bekæmpelsens effektivitet og give landbrugsministeriet oplysninger om de indhøstede erfaringer. Selv uden stor sagkundskab må man kunne tillade sig en sammenligning med anden sygdomsbekæmpelse indenfor landbruget. Her har en stor indsats i bekæmpelsens start ofte været dyr, men alligevel i længden det billigste — for ikke ligefrem at sige, at det er den eneste vej til et godt resultat.

Mit parti vil støtte lovforslaget, men anbefaler en hurtig udvalgsbehandling, for at vi kan nå frem til et rimeligt resultat, der kan gøre sin gavn allerede i den kommende sommer.

Lovforslaget om beskyttelse af bier mod giftige plantebeskyttelsesmidler er nyt. Jeg takker den højtærede minister for fremsættelsen af dette lovforslag, der må skønnes nødvendigt. Landbrugets hastige udvikling har her fremkaldt et problem, der kræver sin løsning. Vi behandler netop nu et lovforslag om bekæmpelse af bisygdomme, hvis formål er at værne de nyttige småvæsener bedst muligt; det vil da være nødvendigt også at værne dem mod forgiftninger i mark og haver. Lovforslaget indeholder en række praktiske regler, som er udarbejdet i samarbejde med landbrugets organisationer, altså med sagkyndige.

I § 1 fastslås erstatningspligten i tilfælde af skade. Normalt arbejder bierne kun i åbne blomster; de forskellige midler til beskyttelse af planterne mod skadelige insekter eller svampesygdomme og midler til ukrudtsbekæmpelse kan derfor som oftest anvendes, når spredningen blot ikke finder

[Foged.]

sted over åbne blomster. Loven bliver i sit princip en lov om beskyttelse af bier og indeholder ikke bestemmelser, der går videre, end hvad almindelig hensyntagen til næstens værdier kræver.

Erstatningspligtig ifølge lovforslaget bliver for det første ejeren eller brugeren af det pågældende areal, og når det drejer sig om arealer, der hører under offentlige veje, vejbestyrelserne. At også den, der erhvervsmæssigt udfører arbejdet med giftens spredning, kan blive erstatningspligtig, finder jeg i sin orden. De mennesker, der dag ud og dag ind udfører dette arbejde, kan fra deres plads på sprøjten nemt overse, om der er åbne blomster på marken. De får en erfaring at bygge på og kan, idet de handler under ansvar, med stor sikkerhed sige, om der kan sprøjtes uden skade for bierne.

Endelig kan det tænkes, at fabrikanten har udsendt giftige midler uden på etiketten at angive, at de er farlige for bierne. I så fald kan fabrikanten, eventuelt importøren, ikendes erstatningsansvar.

Jeg tror, at sagen i det store og hele er grebet rigtigt an, og at man har fundet frem til de erstatningspligtige. Biavlerne på deres side har pligt til at træffe visse sikkerhedsforanstaltninger. Det har vist sig, at bierne bogstavelig talt kræver adgang til vand. Derfor bestemmes det, at såfremt der ikke indenfor en rimelig afstand fra bistaderne findes naturlige vandløb eller andre steder, hvor bierne kan få vand, skal biavlerne sørge for vandforsyning til bierne indenfor det tidsrum, da det skønnes mest nødvendigt.

Endelig skal biavlerne, såfremt de ønsker erstatning, inden udgangen af marts anmelde bistadernes beliggenhed til kommunalbestyrelsen. På denne måde opnår man en registrering af bistaderne, der i visse tilfælde kan have stor betydning, specielt hvis der skal foretages en hurtig behandling af værdifuld afgrøde. Landmanden kan da hos den stedlige kommunalbestyrelse få oplyst, hvor der findes bistader indenfor den farlige radius, og derefter træffe de nødvendige foranstaltninger til at undgå skade på disse bier.

Afsnit II i lovforslaget vedrører vurderingsforretningerne. Man har her fundet det rimeligt, at det er vurderingsmændene for mark- og vejfred, der overtager dette ar-

bejde. Det er vi fuldtud tilfredse med. Der kan tillige tilkaldes sagkyndig bistand, hvor det skønnes fornødent, så at man må gå ud fra, at enhver sag får en rimelig behandling. Skulle der fortsat bestå uoverensstemmelser, efter at der af vurderingsmændene for mark- og vejfred har været forsøgt mægling, kan sagen indankes for civildommeren, så der skulle altså være mulighed for at komme til et nogenlunde rimeligt resultat i de fleste tilfælde.

Vi kan tiltræde lovforslaget, men ønsker også dette behandlet i et udvalg, for at specielt interesserede kan få lejlighed til overfor udvalget at fremsætte meninger og synspunkter.

Gertie Wandel: Det første af de foreliggende lovforslag går ud på en forlængelse og på enkelte punkter en revision af loven af 12. april 1949. I den betænkning, der følger med lovforslaget, er der af statens bisygdomsnævn grundigt gjort rede for de erfaringer, der siden lovens vedtagelse i 1949 er gjort. Det er den meget omhyggelige påvisning af den ondartede bipests forekomst og navnlig forekomsten af de uventet mange gengangere, som statens biavlfsforsøg under ledelse af Dr. phil. Ole Hammer har gjort rede for, der betinger de revisioner med hensyn til sygdomsbehandlingen, der er ønsket i loven. Denne stramning af kravene til kontrol med og behandling af syge bigårde har tildels allerede været krævet i en bekendtgørelse af 16. april 1952, og den er nu indarbejdet i lovforslaget. Selvom disse stramminger medfører ret byrdefulde krav til biavlerne, vil de uden tvivl forekomme disse avlere rimelige under hensyn til, hvor smitsom og skadelig en sygdom ondartet bipest virkelig er.

Af de oversigter, som findes i den betænkning, der ledsager lovforslaget, ser man, at der i de forløbne 5 år ikke har været nogen væsentlig nedgang i sygdommen undtagen netop i Holbæk amt, hvor sygdomsbehandlingen har været drevet mest effektivt. Det er derfor med beklagelse, man ser, at regeringen ikke har kunnet følge forslaget i betænkningen om forhøjelse af bevillingerne udover pristalsreguleringen og den procentvise forhøjelse, som følger af øgningen af bifamiliernes antal, samt ydelse af et yderligere beløb på 20 000 kr., såfremt biavlerne

[Gertie Wandel.]

selv skaffer et hertil svarende beløb. Det ville være interessant at se, om det stærkere aktiviserede arbejde med motoriseret kontrol til hurtig bekæmpelse af nye udbrud af bipest, som statens bisygdomsnævn foreslår, har betydet en begyndende renselse af forskellige egne i landet for denne ondartede sygdom. Endnu er Samsø og Langeland helt fri for tilfælde, og Lolland, der omkring 1910 havde endog et meget stort antal tilfælde, er nu næsten helt fri for sygdommen, så man kan se, at smitten kan holdes nede. Jeg håber, det er et punkt, vi kan få lejlighed til at drøfte i et udvalg. Når man ved, at biavl i Danmark drives så godt som udelukkende med megen flid og omhu som hobby — af Danmarks ca. 32 000 biavlere antages kun ca. 1 pct. at være professionelle — synes man, at alle disse menneskers bestræbelser godt kunne fortjene den støtte, som er foreslået af den højeste sagkundskab, ikke mindst da biavlens økonomiske værdi for landbruget og frøavl, som i den ledsagende betænkning anslås til et beløb af 140 mill. kr. om året, er en så overvældende talstørrelse i forhold til de 65 000 kr., som regeringen ikke har ment at kunne gå med til yderligere at yde.

Jeg kan iøvrigt på mit partis vegne tilgive vor medvirken til en hurtig behandling af lovforslaget, ikke mindst da det er af vigtighed for biavlerne, at loven træder i kraft den 1. april dette år.

Det andet lovforslag er resultatet af det arbejde, som er gjort af det ved landbrugsministeriets skrivelse af 20. august 1947 nedsatte udvalg angående biernes beskyttelse mod giftige plantebeskyttelsesmidler. Det er en meget grundig og lærerig betænkning, udvalget har udsendt. Ved dette lovforslag går man som allerede omtalt ind i et helt nyt lovgivningsområde. Jeg tror midlertid, at der såvel i landbrugskredse som i biavlerkredse er ønske om at skabe klare linier i disse forhold.

I de år, man har ventet på udvalgets betænkning, er der faldet 5 domme i erstatningssager anlagt af biavlere, 2 fra Horsens, 1 fra Flakkebjerg, 1 fra Møn og 1 fra Bornholm. De 4 første er underrettsdomme, og af dem er de 3 vundet og 1 tabt af biavlerne. Bornholmssagen er blevet afgjort ved en landsrettsdom, som også blev vundet af bi-

avleren, men der gjorde sig nu ganske særlige forhold med skødesløshed gældende.

Det kan i første øjeblik se ud, som om der er en virkelig interessenmodsatning mellem de to parter, men således ligger det, som også fremhævet i den højtærede landbrugsministers skriftlige fremsættelse, aldeles ikke.

Når man går ud fra de virkelig store tal, der i betænkningen er nævnt som biavlens årlige værdi for landbrugets frø- og frugtavl, de 140 mill. kr., som jeg nævnte lige før, og man ved, at dette er ti gange værdien af alle biavlernes honningproduktion, er man klar over, at interessen for dette forhold må være mindst lige så stor hos landbrugeren som hos biavleren. Når man derudover tænker på, at forgiftning efter al sandsynlighed går lige så meget ud over de vilde insekter, som der ikke kan føres kontrol med, forstår man, at en virkelig nedgang i biernes antal bringer meget store tab til dansk frø- og frugtavl. Såfremt disse forhold fortsætter og biavlerne gang på gang må konstatere store tab, er der ingen tvivl om, at mange taber modet og holder op. For den biavler, der en smuk sommermorgen kommer ud i sin bigård og glæder sig til at se de flittige biers træk, er det en uendelig forstemmende oplevelse at mærke stilheden omkring kuberne og, ved at gå nærmere, konstatere store mængder døde bier — helt op til 50 000 kan der ligge i og omkring en enkelt kube. Det er ofte års omhyggeligt arbejde, der bliver tilintetgjort ved den slags uheld. Man må hilse lovforslaget meget velkomment, hvis det ved at bringe klare linier i såvel landbrugets som biavlernes pligter kan medvirke til, at disse forgiftningstilfælde bliver sjældnere.

I Sverige, der har forbud mod pudring med midler, der er mærket „giftige for bier på åben blomst“, er adgangen til dispensation fra forbudet imidlertid så let, at der har været meget store antal af forgiftningstilfælde for biernes vedkommende. Det er navnlig adgangen til at pudre rapsmarkerne, der har givet sig udslag i en stærk nedgang i antallet af biavlere. Selvom sukkerrationeringens ophør kan have spillet nogen rolle, er 35 pct.s nedgang i biavlernes antal i et enkelt distrikt som Öster Götland, hvor der dyrkes megen raps, dog et meget overvældende tal. Nedgangen i det samme år i et

[Gertie Wandel.]

distrikt som Blekinge med meget lidt landbrug og således kun få pudringer har kun været 8 pct., så der ligger en virkelig tilkendegivelse af et stemningsudslag i denne nedgang i de svenske biavlernes antal.

Om selve lovforslaget bliver der vel lejlighed til at tale i et udvalg, men der er et par enkeltheder, som jeg gerne vil pege på allerede nu, idet jeg synes, der er et vist forskelssyn mellem lovforslaget og den meget grundige betænkning.

Det er allerede i § 1, stk. 1, at der tales om erstatningskrav mod ejeren af et areal med blomstrende planter, der spreder plantebeskyttelsesmidler. Jeg vil formode, at man i et udvalg må ind på en meget nøjagtig definition af udtrykket „blomstrende planter“, da det er opfattelsen af dette udtryk, der har været det springende punkt i alle domme, og i betænkningen findes der så mange videnskabelige iagttagelser, som på en eller anden måde må kunne komme til nytte ved lovforslagets formulering, at der ikke bliver nogen tvivl mulig for de vurderingsmænd, der skal tage stilling til erstatningerne.

I § 4, stk. 1 c, tales der om underretning om giftanvendelse til biavlere, der har stader stående indenfor en afstand af 2 km fra det areal, der agtes behandlet med giftmidler: Der må være noget helt forkert her, da det er bekendt, at bier ofte flyver 3—3½ km for at søge føde.

I § 4, stk. 2, står, at giftbehandling af blomstrende rapsmarker mod visse insekter ikke kommer ind under undtagelsesbestemmelsen i § 4, stk. 1. Det er, som jeg tidligere har nævnt, den pudring, der i Sverige og også her har bragt de allerfleste forgiftningstilfælde. Her kunne det synes, som om der var en virkelig interessekonflikt mellem landbrugere og biavlere, men dels oplyser betænkningen, at skadedyrene på disse marker kan bekæmpes med visse midler inden blomstringen, dels viser de seneste oplysninger fra videnskaben, at der allerede i løbet af dette forår også på dette område kommer midler, som er ganske uskadelige for bier. Disse forhold må man imidlertid sikkert kunne få grundig oplysning om i et udvalg.

Det kan da se ud til, at der med dette klare og udførlige lovforslag virkelig er

udsigt til, at den ængstelse, der fra biavlernes side er overfor de mange forgiftningstilfælde, med tiden bliver unødigt, og at landmændene nu vil få klare regler for, hvor langt deres ansvar går, og hvordan der bedst kan vises det hensyn, som de i realiteten gerne vil tage til deres virkelige venner, bierne.

På mit partis vegne kan jeg således tilsige al mulig støtte til lovforslagenes hurtige gennemførelse.

Kirkegaard: Som et led i vort erhvervs- liv er biavl ikke af særlig stor betydning; der er hverken beskæftigelsesmæssigt eller økonomisk tale om store tal. Der findes da også kun ganske få erhvervsbiavlere, og det forstår jeg i og for sig godt, for med det kendskab, jeg har til biavl, ville jeg anse det for usikkert som egentligt erhverv, i hvert tilfælde er det økonomiske udbytte meget stærkt svingende fra år til år. Langt det største antal biavlere driver da også biavl enten som bierhverv eller kun som hobby. Jeg tror, at vi alle står os ved at medvirke til en lovgivning, der animerer til en fortsættelse af biavl, netop som den drives nu, og bidrage til, at den stigning i bifamiliernes antal, som heldigvis har kunnet konstateres i de seneste år, kan fortsætte.

Men knytter der sig kun få og små interesser direkte til biavl, så er de indirekte utvivlsomt meget store. Såvidt vi ved, vil det for en stor del af frøavl og frugtavl være noget af en katastrofe, hvis vi ikke har bier nok; vi vil stå ganske hjælpeløse overfor bestøvningen af mange kulturer, dersom vi ikke har nok af disse små husdyr som flittige hjælpere, og det er netop som husdyr, vi nutildags må betragte bierne. De vildtboende bier, særlig humlebieerne, har ikke de samme vilkår som tidligere, idet de simpelthen ikke kan have deres bopladser i fred for menneskene; vi afvander kærarealer, enge o. s. v. og opdyrker dem i stort omfang. Tilbage har de vildtboende bier nærmest kun et skovdige hist og her, og derfor forsvinder de i stort tal.

Enten vi kan opretholde biavl, som vi har den nu, altså hovedsagelig som bierhverv eller som hobby — hvad jeg i og for sig mener vil være det bedste — eller det bliver nødvendigt, særlig for frøavlens skyld,

[Kirkegaard.]

at finde andre udveje for at opretholde en tilstrækkelig stor bibestand, så tror jeg, en lovgivning som den her foreslåede er ganske nødvendig.

Uden at gå i enkeltheder vil jeg sige, at på baggrund af den store betydning, som jeg mener biavlens har, og som jeg har forsøgt at begrunde, er jeg tilbøjelig til at tro — og heri giver jeg det ærede medlem hr. Foged ret — at vi bør overveje, om vi ikke skal følge bisygdomsnævnets indstilling om et lidt større beløb til opfyldelse af lovens formål end foreslået af landbrugsministeren. Nu ved jeg meget vel, det altid koster penge, når folketinget vedtager en lov, og det er kedeligt, men det er folketingets opgave at sørge for, at de love, vi vedtager, er penge værd; det mener jeg denne lov er, og derfor kan jeg give udtryk for mit partis velvilje ved lovforslagets videre behandling.

Med samme begrundelse vil jeg også anbefale lovforslaget om beskyttelse af bier mod giftige plantebeskyttelsesmidler. Jeg tror i og for sig ikke, at ret mange frugtavlere eller landmænd vil føle det urimeligt, at ret kraftige bestemmelser gennemføres ved lov; jeg tror: tværtimod, fordi så mange heldigvis er klar over biernes store betydning. På en måde holder vi, som anvender giftige sprøjtemidler, en slags justits indenfor vore egne rækker. Der er vist ikke så farlig mange landmænd — i hvert fald ikke mere — der med god samvittighed kører med giftsprøjten mod åben blomst. Selvom misbilligelse ikke direkte finder udtryk, så ved landmanden, at den er der, og det har i virkeligheden sin store betydning.

Jeg er tilbøjelig til, ligesom det ærede medlem hr. Chr. Thomsen, at mene, at vi ikke skal være altfor ivrige efter at sprøjte vore vejrabatter og vejgrøfter. For det første er en vejrabat med den vilde flora efter min mening ganske pæn, og dernæst kan det meget vel tænkes, at netop den vilde flora ved sin alsidighed har en ganske særlig betydning for bierne — det er jo i den flora, de oprindelig har søgt deres næring. Af hensyn til færdselssikkerheden tror jeg, at vi simpelthen skal stile efter at fjerne både vejtræer og kilometerstene fra rabatterne, så er de lette at holde

i orden med en slåmaskine. Frøkastningen fra rabatterne tror jeg ikke spiller nogen nævneværdig rolle mere, efter at næsten alle marker bliver behandlet med de fantastiske gode sprøjtemidler, der nu findes.

Jeg er ikke utilbøjelig til at tro, at opretholdelse af en tilstrækkelig stor bibestand i økonomisk henseende er af større betydning for vort samfund end f. eks. en Øresundsbro — og jeg anbefaler også dette lovforslag til velvillig behandling.

Fuglsang: Jeg kan tilsige begge lovforslag mit partis støtte.

Hvad angår lovforslaget om bekæmpelse af smitsomme sygdomme hos bier m. m., viser det foreliggende materiale, hvor virksomhedsfuldt dette arbejde kan være, når det gennemføres på den rigtige måde. Man behøver i så henseende bare at se på de eksempler, der nævnes, nemlig sammenligningen mellem udviklingen i Holbæk amt, som har gennemført et mere omfattende undersøgelsesarbejde og som følge deraf har kunnet konstatere et tilsvarende fald i bipestens udbredelse, og udviklingen i Sorø amt, som i nogen grad er gået i modsat retning. Så kunne man stille det spørgsmål, om ikke arbejdet kunne gøres endnu mere effektivt, om der f. eks. i øjeblikket er biinspektører nok, eller om det ikke ville være rigtigt at stille hele det beløb på 180 000 kr., som statens bisygdomsnævn foreslår, til rådighed. Jeg går iøvrigt ud fra, at dette spørgsmål vil blive gennemdrøftet, inden lovforslaget når til anden behandling.

Jeg kan ligeledes anbefale det lovforslag, der går ud på at beskytte bierne mod giftige plantebeskyttelsesmidler. Der er i den senere tid foruden biernes naturlige fjender: sygdom m. m., opstået en ny art farlige fjender, nemlig gifte, der bruges til beskyttelse af vore planter. Disse midler er på den ene side en stor hjælp i planteavlens tjeneste, men frembyder samtidig en betydelig fare, ikke alene for bierne som honningproducenter, men, idet de truer vor biavl, også for planteavlens som helhed — vi kender jo biernes rolle i plantebestøvningens tjeneste. Nu er det sådan, at de skader, som disse giftmidler kan forvolde, vil kunne begrænses i ganske betydelig grad. De vil i temmelig stort omfang kunne hindres ved, at man viser det, som den højtærede minister kalder

[Fuglsang.]

almindelig nabohensynsfuldhed plus en betydelig omtanke, og jeg finder det absolut rigtigt, at lovgivningen pålægger de personer, som på grund af uvidenhed, ond-sindethed eller lignende ødelægger bierne, en vis erstatningspligt.

Oluf Pedersen: Jeg kan ligesom de øvrige ordførere anbefale lovforslaget om foranstaltninger mod sygdomme hos bierne, og jeg stiller mig velvilligt overfor det andet lovforslag, hvori der er tale om erstatningsansvar for den skade, man forvolder ved sprøjtning.

Jeg er enig i de principper, man er inde på. Jeg tror, det er rigtigt at sige — og det er vist også understreget her — at de skader, der er tale om at yde erstatning for, i væsentlig grad opstår i forbindelse med landbrugets planter og i mindre grad i forbindelse med frugttræerne. Man kan med de midler, man har nu, gennemføre en effektiv sprøjtning af frugttræer uden at gøre væsentlig skade. Man siger i lovforslaget, at der ikke må sprøjtes i blomstringstiden, under blomstringen. Men det er ikke helt korrekt; synes jeg. Man må ikke sprøjte i det, man kalder åben blomst, men man må gerne sprøjte, når de tre fjerdedele af kronbladene er faldet — så sker der ingen skade. Jeg har selv gennemført forsøg med sprøjtning af frugttræer, både sammen med erfarne biavlere og med statens biavlsvorsøg. Man kan godt sige, at træerne blomstrede, men de var ved at være afblomstrede, så biernes arbejde var ophørt og de havde forladt træerne; det er jo for så vidt det, det drejer sig om. Man kunne måske sige det sådan, at man ikke må sprøjte frugttræerne på det tidspunkt, da bierne gør deres arbejde med bestøvningen, og at når det er forbi, kan man godt sprøjte. Nu spiller dette spørgsmål jo ingen rolle her, hvor det kun er en erstatningslov, der er tale om, og når man ingen skade har forvoldt ved sprøjtningen, bliver der heller ikke tale om noget erstatningskrav.

I den betænkning, som er afgivet, men som heldigvis ikke er optrykt i bemærkningerne til lovforslaget, er man inde på spørgsmålet om værdien af vintersprøjtning. Nu har jeg i mange herrens år været modstander af den vintersprøjtning, man her i lan-

det har gennemført med meget store udgifter. Når jeg har været modstander af den, er det, fordi jeg ved forsøgene har set visse uheldige virkninger af den; det viste sig, at man nok kunne slå visse ting ihjel med vintersprøjtningen, men til gengæld kunne man så om efteråret få haven fuld af rødt spind. Disse sidevirkninger bør man også tage hensyn til. Jeg har ikke vintersprøjtet de sidste 25 år, og det går udmærket alligevel med bekæmpelsen af sygdommene.

Det, som det drejer sig om, når man taler om sprøjtning, er jo den gift, der anvendes. Jeg har for nogle år tilbage været inde på, at man for at komme skurven til livs, som jo gør så stor skade her i landet, kunne sprøjte uden gift i blomstringstiden. Det var plantepatologerne meget betænkelige ved; de var bange for konsekvenserne. De sagde: du kan sagtens gøre det, du ved, hvad det drejer sig om — men de var bange for at anbefale det i almindelighed; de frygtede, at folk skulle komme gift i den vædske, man brugte i blomstringstiden. Jeg har imidlertid set, at plantepatologer nu anbefaler sprøjtning i blomstringstiden med giftfri vædske. Jeg tror, det gavner for mange millioner kroner, så hvis jeg havde taget patent på den metode, havde jeg været forsørgt for livstid. Den tanke at sprøjte mod skurv og andre svampesygdomme i selve blomstringstiden vil i nogen grad blive understøttet ved en lovgivning, som forbyder at komme gift i sprøjtevædsken netop i blomstringstiden.

Det undrer mig at se, at der i § 11 er fastsat regler for, hvordan erstatningen skal udregnes, når det gælder tabet på honningudbyttet, medens der ikke står noget om, hvordan erstatningen for dræbte bier skal regnes ud. De, som havde lavet lovforslaget, havde nok overset det: § 10 handler om skade på bifamilier, men erstatningsreglerne blev glemt dér; de kom først med i § 16. Jeg synes, at erstatningsbestemmelserne naturligt hører hjemme i fortsættelse af § 10. Når de først står i § 16; må det være, fordi man havde glemt dem i første omgang; det havde været naturligt, at de to ting, som kommer hinanden ved, står sammen.

Må jeg tilsidst nævne en ting, som vi måske en skønne dag kommer til at beskæftige os med, ikke for biernes skyld, men af andre grunde; det er en sag, som jeg går ud fra

[Oluf Pedersen.]

bliver fulgt med en vis opmærksomhed. Det er spørgsmålet om anvendelsen af de moderne plantebeskyttelsesmidler i frugthaven. Man kan jo ikke være blind for, at der skal passes på, og at man løber en stor risiko ved at anvende disse midler. At anvende gift til sprøjtning er en nødvendighed, og man skal overveje med sig selv, om man tør slippe en sådan gift løs. Jeg tør sige, at da jeg som konsulent skulle udsende en vejledning vedrørende giftsprøjtning til alle sjællandske husmænd, var jeg lidt betænkelig ved at sende en sådan anvisning ud; den lå en 14 dages tid, inden jeg dristede mig til det.

Det er jo stærke gifte, man bruger; en flaske nikotin f. eks. kan slå en hel bys befolkning ihjel, hvis den bliver fordelt rigtigt. Men det er en trøst, at man ikke bruger vædsken koncentreret, den bliver blandet op, og så er risikoen ikke så stor. Man er imidlertid i dag inde på at anvende visse gifte, der ligefrem forgifter frugten, så at insekterne bliver dræbt, når de angriber den. Men her er der en risiko for ikke at anvende giften på det rette tidspunkt. Dens virkninger skal være forbi, inden frugten kommer ud til forbrugere; det, det kommer an på, er, at man skal passe på ikke at sprøjte for silde. Jeg tror, man en skønne dag må gå over til at give sådanne regler med hensyn til sprøjtningen, at de kommer til at dreje sig om ikke at beskytte bierne, men menneskene mod at blive slået ihjel ved forgiftning.

Landbrugsministeren (Smørum): Jeg må sige, jeg føler mig helt overvældet af den megen tilslutning, som lovforslagene har fået.

Med hensyn til lovforslaget om bekæmpelse af smitsomme sygdomme hos bier mente i alt fald de fleste af ordførerne, at jeg ikke er gået vidt nok. Jeg synes, at når den bevilling, som der her er tale om, forhøjes i forhold til den prisforhøjelse, der er sket, og i forhold til hele den udvikling, der har været i biavlens, er det et meget rimeligt balancepunkt, jeg dør har fundet. Det er rigtigt, således som det ærede medlem hr. Kirkegaard sagde, at det må være folketingets skøn i hver enkelt sag at bestemme, hvor meget de love er værd, der vedtages her, og jeg påskønner, at man anser det arbejde,

som er foregået med bekæmpelse af smitsomme sygdomme hos bier, for at være en samfundsopgave af et sådant format, at der skal stilles meget betydelige midler til rådighed. Jeg tror dog, at hvis det blev den almindelige regel for fagministre, at de skulle følge alle indkommende henstillinger, ville vort statsbudget, som i forvejen har et temmelig betydeligt format, nok svulme meget voldsomt op. Jeg tror alligevel, man skal overveje, om ikke de bevillinger, der her er stillet til rådighed, er rimelige i forhold til den opgave, som foreligger.

Jeg forstår, at med hensyn til forslaget om beskyttelse af bier mod giftige plantebeskyttelsesmidler er der fuld enighed hos samtlige ordførere, og det har egentlig forbavset mig, at man ved denne sags første behandling, hvor det drejer sig om en helt ny lovgivning, ikke har haft nogen betænkelighed med hensyn til de regler, der er foreslået gennemført, og hvorefter der pålægges erstatningsansvar for handlinger, der hidtil har været anset for fuldkommen lovlige og samfundsgavnige. Vi har allesammen glædet os over, at disse moderne bekæmpelsesmidler har udryddet agerkål og tidsler på vore marker, men vi erkender også, når denne gode virkning er konstateret, at det har medført store vanskeligheder for biavlerne, og at det derfor har været nødvendigt at få gennemført visse lovforanstaltninger. Som nævnt af en af de ærede ordførere har domstolene jo haft sådanne sager til afgørelse nogle gange og er kommet til det resultat, at de har pålagt landmænd, der har brugt disse sprøjtemidler, erstatningsansvar overfor biavlerne, og hvis dette er noget, der gentager sig for ofte, vil det måske få ret betydelige konsekvenser i retning af, at folk ikke tør anvende disse plantebeskyttelsesmidler. Derfor tror jeg, at en lovgivning af denne art er påkrævet.

De bestemmelser, som er foreslået, er jo kommet til verden efter meget grundige drøftelser mellem de forskellige organisationer. Jeg lægger megen vægt på, at disse sager kommer ud til afgørelse for de lokale instanser, hvor man bedre kan afgøre, hvad der er rimeligt under hensyn til godt naboskab. Det er sikkert at foretrække, fremfor at sagerne altid skal indbringes for domstolene.

Jeg takker for den tilslutning, lovforsla-

[Landbrugsministeren.]

gene har fået fra alle sider, og jeg er naturligvis parat til at forhandle om de spørgsmål, der kan være delte meninger om, i det kommende udvalg.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Chr. Thomsen: Jeg skal tillade mig at foreslå, at begge lovforslag henvises til behandling i et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 10. februar, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Spørgsmål om fremme af forespørgsel til udenrigsministeren af Alsing Andersen, Erik Eriksen, Ole Bjørn Kraft, Jørgen Jørgensen (Lejre) og Viggo Starcke.*

2) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændring af lov om indkøbsforeninger for mindre jordbrugere.

3) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændring af lov nr. 215 af 12. april 1949 om bekæmpelse af smitsomme sygdomme hos bier og om foranstaltninger til biavlens fremme

og

forslag til lov om beskyttelse af bier mod giftige plantebeskyttelsesmidler.

4) *Eventuelt: tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om kommunale valg. [Af Jens Chr. Christensen m. fl.].

5) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om forlængelse af byggestøttelovgivningen.

6) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om leje.

7) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov vedrørende personlig skat til kommunen.

8) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af loven om indkomstskat til Københavns kommune m. m.

9) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring i helligdagsloven.

10) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om retens pleje af 11. april 1916. (Oprettelse af retskreds nr. 7: Hørsholm birk, oprettelse af et yderligere dommerembede i retskredsen nr. 38: Odense købstad, og nr. 86: Esbjerg købstad m. v., samt nedlæggelse af retskreds nr. 91: Nørre Rangstrup og Hviding herreder).

Mødet hævet kl. 16.

63. møde.

Onsdag den 10. februar kl. 13.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål om fremme af forespørgsel til udenrigsministeren af Alsing Andersen, Erik Eriksen, Ole Bjørn Kraft, Jørgen Jørgensen (Lejre) og Viggo Starcke.

(Forespørgslen findes i tidenden sp. 3146).

Formanden: Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg tingets samtykke til forespørgslens fremme som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændring af lov om indkøbsforeninger for mindre jordbrugere.

Valgt blev: *Chr. Rasmussen, Ditlevsen, Lysholt Hansen, Horn, Kjældgaard, Th. Mikkelsen, Sofie Pedersen, Chr. Thomsen, Foged, Givskov Christensen, Heick, Heilesen, Holmberg, Clausen (Olufskjær), Jørgen Jørgensen (Ullerup), Marie Antoinette von Lowzow og Aage Fogh.*

Den følgende sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændring af lov nr. 215 af 12. april 1949 om bekæmpelse af smitsomme sygdomme hos bier og om foranstaltninger til biavlens fremme og forslag til lov om beskyttelse af bier mod giftige plantebeskyttelsesmidler.

Valgt blev: *Chr. Thomsen, Bladt, Jens Hansen, Lund Jensen, Evald Kristensen, Th. Mikkelsen, Viola Nørløv, Ravn, Foged, Vagn Bro, Henry Hansen, Heick, Arnth Jensen, Gertie Wandel, Poul Claussen, Reedtz-Thott og Kirkegaard.*

Den sag, som derpå foretoges, var:

Eventuelt: tredje behandling af forslag til lov om ændring i lov om kommunale valg. [Af Jens Chr. Christensen m. fl.]

(Anden behandling findes i tidenden sp. 3147).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Denne sag kan kun med tingets samtykke behandles i dette møde, men hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg samtykket som givet. (Ophold). Det er givet.

Lovforslaget sættes til forhandling.

Ordføreren (Jens Chr. Christensen): Udvalget har på et møde gennemgået lovforslaget og har ikke fundet anledning til at foretage ændringer.

Det af det ærede medlem hr. Søren Olesen ved anden behandling rejste spørgsmål angående offentliggørelse af kandidat-liste besvarer udvalget derhen, at offentliggørelse af kandidatliste til kommunale valg bør ske på tilbørlig måde.

Udvalget indstiller herefter lovforslaget til vedtagelse i det høje ting.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt med 119 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Man gik derpå til:

Anden behandling af forslag til lov om forlængelse af byggestøttelovgivningen.

(Første behandling findes i tidenden sp. 2703; udvalgets betænkning findes i tillæg B. sp. 229).

Udenfor betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages den næste sag på dagsordenen, nemlig: